

Hva skiller gjeld fra egenkapital?

Å skille gjeld fra egenkapital er vanligvis uproblematisk. For enkelte instrumenter derimot, kan dette skillet være en krevende vurdering. Økt omfang av såkalt hybridkapital de senere år har avdekket svakheter ved hvordan IFRS definerer dette skillet.



Statsautorisert revisor
Tine Svae
Partner PwC



Statsautorisert revisor
Roger Sagmoen
Director PwC

Forfatterne er tilknyttet PwCs fagavdeling regnskap.

Skjønnsutøvelsen som ligger bak klassifisering av et instrument som gjeld eller egenkapital, kan ha vesentlig effekt på et regnskap. At brukerne etterspør bedre informasjon, er derfor forståelig. I denne artikkelen belyser vi enkelte av de utfordringene en kan møte ved klassifisering av hybridkapital.

Problemstillingen – et eksempel

La oss gå rett på sak og starte med et eksempel som illustrerer at skillet mellom gjeld og egenkapital kan være utfordrende. XYZ utsteder en obligasjon med følgende vilkår:

- Den er evigvarende (ikke fastsatt forfallstidspunkt)
- 5 % kupongrente, kvartalsvis beregning
- XYZ kan utsette betaling av påløpte renter ved hver rentedag
- Dersom XYZ deler ut utbytte på ordinære aksjer, forfaller akkumulerte renter til betaling
- Ved tre påfølgende kvartaler uten rentebetaling heves renten med tre prosentpoeng
- Ved fire påfølgende kvartaler uten rentebetaling gis obligasjonshaverne stemmerett ved XYZs generalforsamling

- XYZ har en veletablert og allment kjent praksis for å betale renter løpende på tilsvarende instrumenter og har som intensjon å fortsette praksisen
- Obligasjonen har prioritet etter alle øvrige krav mot XYZ

Enten en ser vilkårene punktvis eller samlet er det ikke så lett å si om instrumentet er et gjeldsinstrument eller et egenkapitalinstrument for XYZ. Hva instrumentet heter (i vårt eksempel «obligasjon») er ikke relevant.

Hybridkapital

Finansielle instrumenter som har egenskaper både av egenkapital og gjeld, såkalt *hybridkapital*, har vist seg utfordrende å håndtere for regnskapsformål. IASB arbeider derfor med et prosjekt, kalt *Financial Instruments with Characteristics of Equity (FICE)*, med sikte på at brukerne skal gis bedre informasjon om slike instrumenter i regnskaper utarbeidet etter IFRS. Dette arbeidet har pågått i flere år og vil sannsynligvis resultere i endringer i IAS 32 *Finansielle Instrumenter - presentasjon*.

Hva er gjeld og hva er egenkapital?

IAS 32.11 definerer en finansiell forpliktelse som enhver kontrakt der foretaket enten:

- Er forpliktet til å levere kontanter eller andre finansielle eiendeler, eller
- Er forpliktet til å bytte finansielle instrumenter på potensielt ufordelaktige vilkår, eller
- Er part i et derivat som kan gjøres opp i selskapets egne egenkapitalinstrumenter hvor vilkåret om «fixed for fixed»¹ ikke er tilfredsstilt, eller
- Er part i en kontrakt, som ikke er et derivat, som potensielt kan gjøres opp ved at selskapet leverer et variabelt antall aksjer

Etter IAS 32.25 vil et vilkår om å betale kontanter ved en usikker fremtidig hendelse, *utenfor både utsteder og motpartens kontroll*, innebære at instrumentet skal presenteres som gjeld (betingede forpliktelser).

Men, instrumentet skal likevel presenteres som egenkapital dersom enten:

- Vilåret ikke er reelt («non-genuine»)
- Vilåret gjelder kun ved foretakets likvidasjon
- Instrumentet tilfredsstiller vilkårene for put-instrumenter etter IAS 32.16A og 16B

Egenkapital defineres som enhver kontrakt der motpart har en residualinteresse i et foretaks eiendeler etter at alle forpliktelsene er trukket fra.

¹ Fixed for fixed er en betegnelse som brukes når oppgjør vil skje med et fast antall egenkapitalinstrumenter mot et fast beløp i foretakets funksjonelle valuta.

Hvorfor er skillet viktig?**Regnskapsmessig behandling**

Hvorvidt et utstedt instrument blir klassifisert som gjeld eller egenkapital, påvirker naturligvis foretakets egenkapitalandel, men vurderingen er også avgjørende for den senere regnskapsmessige behandlingen. Dersom instrumentet klassifiseres som gjeld, vil IFRS 9 *Finansielle instrumenter* regulere innregning og måling, men for instrumenter som klassifiseres som egenkapital gjelder IAS 32. Gjeld måles enten til amortisert kost eller til virkelig verdi, mens utstedt egenkapital måles til historisk kost. Videre vil utdelinger, utover pålydende, resultatføres som rentekostnad for gjeldsinstrumenter, men vises som disponering for egenkapital.

Et regnskap vil dermed kunne bli vesentlig påvirket av om instrumentet klassifiseres som gjeld eller egenkapital. Det er utstrakt bruk av skjønn involvert i vurderingen av enkelte hybridinstrumenter, og brukerne etterspør informasjon om hvilke prinsipper og vurderinger som ligger bak den regnskapsmessige behandling av instrumentene. Dersom vesentlig, må foretaket vurdere om anvendt skjønnsutøvelse skal opplyses i note etter IAS 1 *Presentasjon av finansregnskap* nr. 122.

Økt aktualitet

Hybridkapital er en relativ ny form for finansiering som spesielt banker og forsikringsselskaper i økende grad har utstedt de senere år. På bestemte vilkår vil slike instrumenter etter de respektive kapitalkravsregelverkene telle med til dekning av kapitalkravet. Banken kan derfor utstede et hybridinstrument og frigjøre tilsvarende beløp i «ekte» egenkapital, uten at den regulatoriske kapital situasjonen svekkes.

Også kapitalintensive ikke-finansielle foretak ser nytte av slike instrumenter. Dette kan være foretak innenfor eien- dom, telekom eller kraftproduksjon.

Økt omfang av slike instrumenter de senere år, samt de særlige utfordringer

en møter ved regnskapsmessig behandling av disse, er bakgrunnen for IASBs FICE-prosjekt.

En skrivebordsundersøkelse

IASB gjennomførte i 2019 en skrivebordsundersøkelse¹ der de kontrollerte regnskapene til 29 banker og tolv ikke-finansielle institusjoner («corporates») som hadde utstedt evigvarende lån med egenskaper tilsvarende de vi presenterte i innledningen.

IASB fant at det var til dels svært ulik praksis innenfor begge grupper foretak hva gjelder:

- Klassifisering som gjeld eller egenkapital
- Separat presentasjon i balanse og (eventuelt) egenkapitaloppstilling
- Separat presentasjon av utdeling til motpart
- Grad av noteinformasjon, spesielt om kritisk skjønnsutøvelse

¹ <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2021/february/iasb/ap5e-financial-instruments-with-characteristics-of-equity.pdf>

IASBs FICE-prosjekt**Lang historie**

IASBs FICE-prosjekt har røtter tilbake til et diskusjonsnotat fra februar 2008, der IASB erkjente uklårheter i eksisterende IAS 32, blant annet rekkevidden av betingede oppgjørforpliktelser. Dette belyser vi senere i artikkelen.

Et nytt diskusjonsnotat kom i 2018, der IASB foreslo en ny prinsipiell tilnærming til å definere en finansiell forpliktelse.¹ Tilbakemeldingene på dette diskusjonsnotatet var mange og kritiske, og IASB besluttet derfor i september 2019 å trekke forslaget. I stedet begynte de et arbeid med sikte på å tydeliggjøre krav og definisjoner i IAS 32, og om nødvendig utvikle prinsipper som savnes ved dagens standard.

I dette arbeidet har nye utfordringer ved IAS 32 blitt identifisert:

- Betydningen av forpliktelser til å kjøpe tilbake egne egenkapitalinstrumenter, eksempelvis utstedt put-opsjon
- Betydningen lover og forskrifter har for klassifiseringen (drøftes senere i artikkelen)
- Reklassifisering ved endringer i forutsetninger
- Instrumenter med forpliktelser kun ved likvidasjon (drøftes senere i artikkelen)

Som følge av den kompleksiteten og rekkevidden som ble identifisert ved de nevnte problemstillingene, valgte IASB å sette prosjektet på sitt standardsettende program i desember 2020. Prosjektet har siden vært til diskusjon ved IASBs møter gjennom 2021.

Et bredere omfang

Regnskapets brukere har også gitt klart uttrykk for at de ønsker mer tilleggsinformasjon om utstedte instrumenters effekt på foretakets stilling og resultat, instrumentenes vilkår og prioritet ved likvidasjon. For å sette brukerne i stand til å gjøre egne analyser og vurderinger på bakgrunn av regnskapet, er et sentralt mål for FICE-prosjektet derfor også å forbedre foretakenes presentasjon og noteinformasjon.

¹ Den interesserte kan lese diskusjonsnotatet her: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/fice/discussion-paper/published-documents/dp-fice-june-2018.pdf>

masjon om utstedte instrumenter. Prosjektet favner dermed bredere enn bare IAS 32, og vil derfor også trolig kunne omfatte IAS 1 og IFRS 7 *Finansielle Instrumenter – Opplysninger*.

La oss se nærmere på noen av de utfordringene en i praksis kan møte ved anvendelse av IAS 32 på hybridkapital.

Hva er «utenfor utsteders kontroll»?

Dersom kontrakten krever at foretaket må betale kontanter ved en hendelse som er utenfor dets kontroll, er instrumentet gjeld. Men hva er egentlig utenfor foretakets kontroll?

Et eksempel

La oss se på et eksempel med en evigvarende obligasjon med diskresjonære rentebetalinger, det vil si at foretaket selv bestemmer om de skal utbetale renter. Så langt, ingen ubetinget plikt for foretaket til å betale kontanter.

Et annet vilkår er at obligasjonen, eventuelt med akkumulerte renter, skal tilbakebetales dersom foretaket blir overdragende part i en fusjon. Det er altså en **betingsplikt** til å betale kontanter.

Dersom styret har beslutningsmyndighet over fusjonen, vil hendelsen være innenfor foretakets kontroll. Dette fordi styrets medlemmer defineres som en del av foretaket i IAS 24 *Opplysninger om nærstående parter*, der de angis som nøkkelpersonell («key management personnel»).

Men hva om det er aksjonærene som har beslutningsmyndighet over fusjonen? Dette avhenger av om en ser eierne som en del av foretaket eller som eksterne.

Eiernes posisjon

Eiernes posisjon overfor foretaket er ikke definert under IFRS. I flere av standardene benyttes ordlyden «i egenkap av» å være eier, blant annet i IFRS 2 og IFRIC 17, uten at deres posisjon klargjøres.

IFRIC 17.10 sier at utbytte skal innregnes som gjeld når (våre uthevinger):

«(...) utbyttet er behørig godkjent og **ikke lenger underlagt foretakets skjønn**, det vil si:

vedtakelsen av utbyttet, f.eks. av ledelsen eller styret, er **godkjent på relevant plan**, f.eks. av **aksjeeierne**, dersom slik godkjenning kreves i henhold til lokal lovgivning».

Det interessante her er at IFRIC 17 omtaler aksjonærene som eksempel på «relevant plan» som et foretaks beslutning kan kreve godkjenning fra. Enkelte tolker bestemmelsen dit hen at en beslutning styret eller ledelsen har fattet, ikke kan iverksettes før et nivå utenfor foretaket har godkjent den. Dersom aksjonærene har myndighet over fusjonsbeslutningen i vårt eksempel over, vil en slik tolkning bety at vilkår om oppgjør ved en fusjon er utenfor foretakets kontroll.

En ser ofte som vilkår at et instrument skal gjøres opp ved en børsnotering av foretaket. Dersom styret har den nødvendige autoriteten til å fatte beslutning om børsnotering, har foretaket kontroll over hendelsen. Det er mer uklart dersom det er generalforsamlingen som fatter endelig beslutning, noe det vanligvis er.

Eiernes posisjon kan ha relevans for vurdering av en rekke vilkårs betydning for klassifisering av hybridinstrumenter.

Enkelte som forsøker å definere eiernes rolle, skiller mellom de tilfellene der eieren handler i egeninteresse kontra i foretakets interesse. Kanskje en noe pussig innfallsvinkel, ettersom aksjonæren tross alt har investert i foretaket for å oppnå høyest mulig avkastning i eierperioden. Beslutninger i foretakets interesse vil således sammenfalle med aksjonærens interesse i normaltillfaller, men samtidig; dersom eieren planlegger et snarlig salg vil hen jo ikke dele foretakets *langsiktige* interesser.

IASBs siste diskusjoner

IASBs styre diskuterte i februar 2022 administrasjonens forslag til endringer i IAS 32. Forslaget gikk ut på at eiernes

posisjon blant annet skal vurderes etter type beslutning som skal tas (rutinemessig karakter eller ikke), hvem som initierer beslutningen (styret eller eierne) og hvorvidt ulike eiergrupper kan ha ulik grad av fordeler av beslutningens utfall (eksempelvis ordinære aksjonærer kontra preferanseaksjonærer).

Styret understreket at vurderingen av eiernes posisjon innebærer bruk av skjønn og må gjøres individuelt på de faktiske forholdene, type beslutning og hvilke lov- og regulatoriske rammebetingelser beslutningen skal tas under. Ettersom styret erkjenner at dette er en reell utfordring i praksis, ble det besluttet å foreslå veiledning til IAS 32 i et høringsnotat. Dersom forslaget ikke får tilstrekkelig støtte i høringsrunden, vil styret vurdere å ikke gjøre endringer. Administrasjonen vil komme tilbake til styret med et slikt forslag.

Hva menes med «reelt»?

Dersom betingelsen for å betale kontanter ikke er reell («non-genuine»), skal en se bort fra betingelsen ved klassifisering av instrumentet.

Begrepsinnholdet i «ikke-reelt» er definert som «*ekstremt sjelden, svært unormal og meget usannsynlig*» (IAS 32 AG28).

Ordene «sjelden», «unormal» og «usannsynlig» leder en intuitivt til en ren sannsynlighetsvurdering, og etter vår erfaring er dette en tilnærming som er mye anvendt i praksis. Det er nok lite kontroversielt å hevde at en *usannsynlig* hendelse ikke er reell, men er det tilstrekkelig å kun vurdere sannsynlighet? Og hvis vurdering av sannsynlighetsnivå er tilstrekkelig, ved hvilket sannsynlighetsnivå er noe ikke lenger reelt?

Problemstillingen kan illustreres gjennom enkelte eksempler.

Reelt eller ikke-reelt?

Ta først et instrument som forfaller til oppgjør mot et fast pengebeløp i ett tilfelle der den norske stat går teknisk konkurs. For de fleste av oss fremstår

denne hendelsen som lite sannsynlig i dag. På den annen side – i løpet av den siste tiårsperioden har vi sett historisk mektige nasjoner som Spania, Italia, Portugal og Hellas brått havne på randen av konkurs. En trenger nok ikke å gå langt tilbake på 1900-tallet før disse scenarioene virket helt utenkelige og viser at en bør være forsiktig med å si at noe ikke er reelt.

Et annet eksempel kan være vilkår om oppgjør ved en alvorlig pandemi der «hele verden» over to år må jobbe på hjemmekontor og har forbud mot fysisk kontakt med sine kjære. En slik hendelse ville kanskje ikke ha blitt ansett som sannsynlig i 2019, men i 2022 anser nok de fleste dette som en høyst reell hendelse.

IAS 32.25 nevner endring i skattelov som eksempel på et vilkår utenfor både utsteders og motparts kontroll. Ved instrumenter utstedt av finansielle foretak hefter typisk vilkår om oppgjør dersom en regulatorisk endring skifter instrumentets status for kapitalformål.

Vi vet det skjer lov- og forskriftsendringer med en viss hyppighet. Slike kan derfor neppe betraktes som «*ekstremt sjelden*» eller «*meget usannsynlig*». På den annen side blir regulatoriske endringer som oftest implementert prospektivt, uten virkning på instrumenter som allerede er utstedt. Da vil kanskje ikke et slikt vilkår likevel være reelt?

På generelt grunnlag bør en kunne legge til grunn at ethvert avtalevilkår er reelt – hvorfor skulle partene ellers finne det nødvendig å ta det inn i avtalen?

IASBs siste diskusjoner

IASB besluttet i desember 2021 å spesifisere i IAS 32 at «reelt» ikke er ment å være en ren sannsynlighetsbetraktning. Ytterligere veiledning anser ikke IASB som formålstjenlig, da vurderingen må gjøres særskilt basert på hvert instruments karakteristikk.

En slik prinsipiell tilnærming gir grunnlag for regnskaper som etter forholdene vil gi det mest rettvise bil-

SALE
FALL WINTER LIMITED TIME
SPRING SUMMER SAVE ONLY
CLEARANCE
25% OFF 50% OFF 75% OFF
5% OFF 10% OFF 15% OFF 20% OFF 30% OFF 35% OFF 40% OFF 45% OFF
55% OFF 60% OFF 65% OFF 70% OFF 80% OFF 85% OFF 90% OFF 95% OFF
\$\$\$ % % OFF
STORE CLOSING
LIQUIDATION

Likvidasjon er ikke definert under IFRS.

det, men det spørs hvor fornøyde brukergruppene er om en ikke klargjør mer av dette skjønnsrommet.

Av diskusjonen i IASBs møte merker vi oss for øvrig at ordet «*unimaginable*» ble brukt som synonym til «*non-genuine*». En vil trygt kunne hevde at et begrep som «*utenkelig*» klart angir en svært høy terskel for å anse noe som ikke reelt.

Hva er «likvidasjon»?

Hvis et vilkår kun gjelder ved utsteders likvidasjon, skal en se bort fra vilkåret ved klassifisering av instrumentet.

IFRS mangler veiledning

Likvidasjon er ikke definert under IFRS.

Fra IAS 1.25 leser vi følgende (våre uthevinger):

«An entity shall prepare financial statements on a **going concern**

basis unless management either intends to **liquidate** the entity **or to cease trading**, or has no realistic alternative but to do so. When management is aware, in making its assessment, of **material uncertainties** related to events or conditions that may cast significant doubt upon the entity's **ability to continue as a going concern**, the entity shall disclose those uncertainties.»

Her nevnes likvidasjon i samme åndedrag som å avvikle ens aktiviteter («cease trading»). Ved «vesentlig usikkerhet» gjelder fortsatt drift (men med notekrav). Kan en da utlede at likvidasjon er når all usikkerhet er eliminert? Dagens aktiviteter opphører, men utelukkes nye forretningsideer.

En bredere betydning?

Et spørsmål som er tatt opp, er om begrepet «likvidasjon» i IAS 32 har (eller *bør* ha) en bredere betydning, og

omfatte en fase hvor man står mellom «fortsett drift» og eventuelt opphør.

Hybridinstrumenter har ofte et vilkår om oppgjør dersom utstederen settes under konkursbehandling, offentlig administrasjon eller innleder akkord-/gjeldsforhandlinger. Enkelte mener at et slikt instrument ligner mistenkelig på en residualinteresse, og at «likvidasjon» derfor bør omfatte slike prosesser. Det er riktignok bare dersom debitor er i økonomisk uføre at denne type prosesser er aktuelle. Likevel har en fortsatt et lite håp om å stable foretaket på beina, slik at det ikke kan kalles det endelige sluttpunktet.

Annen veiledning

En standardsetter det kan være nærliggende å se til etter veiledning, er Financial Accounting Standard Board (FASB). US GAAP bygger på et lignende rammeverk som IFRS, og IASB og FASB jobbet også med å samordne sine standarder for klassifisering av finansielle instrumenter i FICE-prosjektets tidlige fase.

I standarden *Presentation of Financial Statements*, ASC 205-30.20 definerer FASB liquidation som følger (våre uthevninger):

«The process by which an entity **converts its assets to cash** or other assets and settles its obligations with creditors in anticipation of the entity **ceasing all activities**. Upon cessation of the entity's activities, **any remaining cash or other assets are distributed to the entity's investors** or other claimants (albeit sometimes indirectly).»

Her er det lite tvil; «all activities» og restutdeling til investorene. Likvidasjon er under US GAAP foretakets definitive opphør.

Finansforetaksloven § 21-15 sier at institusjonen kan settes i «fri virksomhet» igjen dersom administrasjonsstyret finner at det er grunnlag for dette, og videre i § 21-16 (1), med våre uthevninger:

«Hvis det **innen ett år etter at et foretak er satt under administrasjon**, ikke er sannsynlig at foretaket i nær fremtid kan settes i fri virksomhet (...) skal administrasjonsstyret **avvikle foretakets virksomhet og foreta oppgjør til fordringshaverne**.»

Under FASBs regnskapsregler vil et instrument som forfaller ved offentlig

administrasjon derfor bli klassifisert som gjeld.

IASBs siste diskusjoner

IASB diskuterte innholdet i «likvidasjon» i sitt møte i desember, og vedtok ordlyden «*when an entity has started the process to permanently cease to trade*».

I hvilken grad denne definisjonen vil tilfredsstillende brukernes ønske om klargjøring gjenstår å se. Det kan være at formuleringene «*started*» og «*process*» omfatter mer enn hva enkelte hadde sett for seg. Og igjen; hva er «*case to trade*» i forhold til avvikling?

Akkurat disse formuleringene ble også tatt opp av enkelte av IASBs styremedlemmer i møtet. Det ble nevnt at det kunne bli for mye fokus på når prosessen starter, fremfor betalingene som foretaket forpliktes til ved en irreversibel beslutning om likvidasjon. Det ble også fremmet forslag om at «*cease to trade*» erstattes med «*cease trading and operations*».

Disse forholdene ble derimot ikke fulgt opp i referatet fra møtet.

Hva er «kontraktsregulert»?

IAS 32.17 sier at det er «*contractual obligations*» som avgjør klassifisering,



Et kritisk trekk ved forskjellen mellom en finansiell forpliktelse og et egenkapitalinstrument er tilstedeværelsen av en kontraktuell plikt.

men hva er egentlig rekkevidden av begrepet kontraktsregulert?

Et kritisk trekk ved forskjellen mellom en finansiell forpliktelse og et egenkapitalinstrument er tilstedeværelsen av en kontraktuell plikt.

Bestemmelser i IAS 32

Følgende definisjon av kontraktsregulert gis i IAS 32.13 (vår utheving):

«In this standard, ‘**contract**’ and ‘**contractual**’ refer to an **agreement between two or more parties** that has clear economic consequences that the parties have little, if any, discretion to avoid, usually because the agreement is enforceable by law. Contracts, and thus financial instruments, may take a variety of forms and need not be in writing.»

Det er stilt spørsmål ved i hvilken grad lov- og forskriftsbestemmelser har betydning. Nærmere forklart:

1. Hvordan vurdere et kontraktsvilkår som ikke kan få virkning fordi loven vil blokkere det?
2. Vil et vilkår som følger av lov ha betydning når det ikke er angitt i kontrakten?
3. Vil et vilkår som følger av lov ha betydning først når det er angitt i kontrakten?

Dersom en lovbestemmelse forhindrer et kontraktsvilkår fra noen gang å kunne bli effektivt (spørsmål 1), vil vilkåret aldri få reell betydning. For oss fremstår det derfor som rimelig at vilkåret da heller ikke skal tas i betraktning ved klassifisering.

Det andre spørsmålet er hvorvidt en forpliktelse som følger av lov har betydning. Dersom en lovbestemmelse innebærer at utstederen ikke har ubetinget rett til å unngå betaling av kontanter, gir det da mening at lovbestemmelsen ikke skal tas i betraktning? Til det siste spørsmålet; dersom partene velger å sitere lovkravet i kontrakten, har vilkåret da blitt kontraktsregulert?

Inkonsistens i IFRS

Rent bokstavelig synes definisjonen av kontraktsregulert i IAS 32 å være begrenset til kun det som faktisk er eksplisitt i avtalen; «*between two or more parties*». En slik snever fortolkning er derimot ikke i tråd med det konseptuelle rammeverket, 4.60 (vår utheving):

«**All terms in a contract** whether explicit or implicit **are considered** unless they have no substance. **Implicit terms could include**, for example, obligations **imposed by statute**, (...)»

Den bredere definisjonen følger også av eksempelvis paragraf 3 i IFRS 17 *Forsikringskontrakter* (vår utheving):

«Contractual terms include all terms in a contract, explicit or implied, (...). Implied terms in a contract include those **imposed by law or regulation.**»

Det kan hevdes at regnskapet blir mest rettvise («faithfull») ved å legge til grunn definisjonen i rammeverket (og eksempelvis IFRS 17).

IASBs siste diskusjoner

I sitt desembermøte vedtok IASB å spesifisere rekkevidden av kontraktsregulerte vilkår i IAS 32, ved at:

1. Kun vilkår som går utover lovkrav skal omfattes
2. En lovbestemmelse som forhindrer et vilkår skal omfattes

Et eksempel på punkt 1 er at enkelte lands lovgivning forplikter et foretak til å betale et visst årlig utbytte på enkelte instrumenter, eksempelvis 10 %. Dersom et foretak utsteder et instrument hvor kontrakten pålegger 10 % i årlig utbytte, har vilkåret ingen selvstendig verdi og skal dermed ignoreres ved klassifisering. Dersom kontraktsvilkårene derimot forplikter til 15 % utbytte, har foretaket en forpliktelse utover lovbestemmelsen, og et slikt vilkår vil derfor tas i betraktning.

Et annet eksempel er bankers utstedelse av hybride instrumenter som kva-

lifiserer som kjernekapital (Tier 1).²

Her sier loven at dersom bankens kapitaldekning går under et visst krav, kan Finanstilsynet kreve at lånet blir nedskrevet eller konvertert til et variabelt antall aksjer. Låneavtalene henviser ofte til lovens bestemmelse. Denne skal det derfor ikke tas hensyn til (ettersom den kun gjengir loven). Hvis låneavtalen hadde sagt at lånet skulle konverteres tidligere enn det som står i loven, ville dette derimot vært gjeld.

Punkt 2 innebærer at en forpliktelse som følger av et kontraktsvilkår som ikke vil kunne effektiviseres fordi den vil bli avskåret ved lov, ikke anses reell og derfor ignoreres for klassifiseringsformål.

Avslutning

I denne artikkelen har vi skrevet litt om enkelte av de utfordringene en i praksis møter ved regnskapsmessig behandling av hybridinstrumenter, samt de siste diskusjoner og betraktninger IASB har gjort i denne forbindelse.

Vi drister oss ikke til å spå når en kan forvente et eventuelt nytt høringsutkast («exposure draft»), men at det vil komme endringer i både IAS 32 (klassifisering), IAS 1 (presentasjon) og IFRS 7 (noteopplysninger) er vi nokså trygge på.

PS!

Funderer du fortsatt på obligasjonen til XYZ i artikkelens innledning?

Her er det ingen ubetinget plikt for XYZ til å betale kontanter, verken på hovedstol eller renter. Insentivene er riktignok sterke, men XYZ kan alltid unngå å bli tvunget til å betale noe som helst. Obligasjonen klassifiseres derfor som egenkapital etter IAS 32.17.

² Den kapital som kvalifiserer til dekning av en banks kapitalkrav sorteres i tre pilarer («tiers» etter hvilken kvalitet de har. Tier 1 er kapital av høyeste kvalitet, som kan dekke ethvert tap til enhver tid, hvor selskapets innskutte og opptjente egenkapital er de vesentligste komponenter.